

Utlåtande 2016:102 RV (Dnr 105-583/2016)

Taxa för tillsyn enligt lagen (2014:799) om sprängämnesprekursorer och ändring av miljö- och hälsoskyddsnämndens reglemente

Förslag från miljö- och hälsoskyddsnämnden

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Miljö- och hälsoskyddsnämnden är ansvarig nämnd för tillsyn över lagen (2014:799) om sprängämnesprekursorer.
2. Nytt reglemente för miljö- och hälsoskyddsnämnden, enligt bilaga 1 till utlåtandet, godkänns.
3. Taxa för tillsynsverksamheten enligt lagen (2014:799) om sprängämnesprekursorer, enligt bilaga 2 till utlåtandet, godkänns att gälla från och med den 1 juli 2016.

Föredragande borgarrådet Katarina Luhr anför följande.

Ärendet

Sedan den 2 september 2014 gäller en ny lag (2014:799) om sprängämnesprekursorer, det vill säga kemiska ämnen som tillsammans med andra ämnen kan användas för tillverkning av hemgjorda sprängämnen. Lagen innehåller kompletterande bestämmelser till Europaparlamentets och rådets förordning (98/2013) av den 15 januari 2013 om saluföring och användning av sprängämnesprekursorer. Från samma dag gäller även förordning (2014:880) om sprängämnesprekursorer som innehåller vissa kompletterande bestämmelser.

EU-förordningen innehåller en bilaga med ämnen som inte får tillhandahållas till, införas, innehas eller användas av enskilda personer. Sverige har utnyttjat en möjlighet att ersätta förbudet med ett tillståndssystem för väteperoxid, nitrometan och salpetersyra över vissa koncentrationsgränser. Den som levererar sådana varor ska kräva att tillstånd uppvisas innan de tillhandahåller de aktuella ämnena till enskilda personer. Tillstånden ges av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) efter skriftlig ansökan.

Kommunerna ska enligt den nya lagen utöva tillsyn över att de som levererar produkter eller tillhandahåller tjänster på marknaden kräver att tillstånd uppvisas innan de tillhandahåller enskilda personer väteperoxid, nitrometan och salpeter utöver uppgivna koncentrationsgränser. Tillsynen ska även avse att de förpackningar som innehåller sprängämnesprekursorer som omfattas av restriktioner är märkta på ett korrekt sätt.

Beredning

Ärendet har initierats av miljö- och hälsoskyddsnämnden och remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret konstaterar att förslaget till taxa stämmer väl överens med såväl övriga taxor inom miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsynsområden som med det förslag till utformning som SKL (Sveriges Kommuner och Landsting) lämnar i ett cirkulär som behandlar frågan.

Mina synpunkter

Jag konstaterar att förslaget till taxa stämmer väl överens med såväl övriga taxor inom miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsynsområden som med det förslag till utformning som Sveriges Kommuner och Landsting lämnar i ett cirkulär som behandlar frågan.

Tillsynsverksamheten enligt lagen om sprängämnesprekursorer förutsätts kunna påbörjas omgående och utan tillförande av ytterligare anslagsmedel till nämnden, då verksamheten är tänkt att finansieras med en taxa som bygger på principen om full kostnadstäckning.

Sedan förslaget till ny taxa för tillsyn enligt lagen om sprängämnesprekursorer antogs av miljö- och hälsoskyddsnämnden i december 2015 har miljöförvaltningen påbörjat den årliga översynen av nämndens samtliga taxor. Inom ramen för detta arbete har det uppmärksamats att den paragraf som reglerar nämndens befogenhet att justera en avgift i enskilt fall är formulerad på olika sätt i de olika taxorna. I

syfte att likforma tillämpningen av taxorna kommer en gemensam standardiserad ändringsparagraf att föreslås i samband med att revideringen av övriga befintliga taxor inom nämndens kontroll- och tillsynsområde underställs kommunfullmäktige under hösten 2016. Eftersom taxa för tillsyn enligt lagen om sprängämnesprekursorer emellertid inte ingår i denna revision föreslås språkliga justeringar av ändringsbestämmelsen i 5 § redan i detta utlåtande.

Bilagor

1. Reglemente för miljö- och hälsoskyddsnämnden
2. Taxa för tillsynsverksamheten enligt lagen (2014:799) om sprängämnesprekursorer

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Miljö- och hälsoskyddsnämnden är ansvarig nämnd för tillsyn över lagen (2014:799) om sprängämnesprekursorer.
2. Nytt reglemente för miljö- och hälsoskyddsnämnden, enligt bilaga 1 till utlåtandet, godkänns.
3. Taxa för tillsynsverksamheten enligt lagen (2014:799) om sprängämnesprekursorer, enligt bilaga 2 till utlåtandet, godkänns att gälla från och med den 1 juli 2016.

Stockholm den 1 juni 2016

På kommunstyrelsens vägnar:
KARIN WANNGÅRD

Katarina Luhr

Ulrika Gunnarsson

Remissammanställning

Ärendet

Från den 2 september 2014 gäller nya regler för produkter som innehåller vissa kemiska ämnen, s.k. sprängämnesprekursorer. Reglerna har sin grund i EU-förordning 98/2013 och har i Sverige kompletterats med lagen (2014:799) och förordningen (2014:880) om sprängämnesprekursorer.

Det övergripande syftet framgår av artikel 1 i EU/98/2013:

I denna förordning fastställs harmoniserade regler för tillhanda-hållande, införsel, innehav och användning av ämnen eller blandningar som kan missbrukas för olaglig tillverkning av sprängämnen, i syfte att begränsa allmänhetens tillgång till dessa ämnen och blandningar och säkerställa lämplig rapportering av misstänkta transaktioner i hela försörjningskedjan.

Förordningen förbjuder eller begränsar privatpersoners möjlighet att köpa vissa ämnen. Bland annat så får t.ex. kalium- och natriumklorater i koncentrationer över 40 viktprocent inte tillhandahållas enskilda personer. Förordningen föreskriver vidare rapporterings-skyldighet för professionella användare, krav på rapportering av betydande stölder av ämnen som kan användas för att tillverka sprängämnen etc.

För vissa av de förbjudna ämnena konstateras att det finns en om-fattande legitim användning hos privatpersoner och att medlems-staterna ska ha möjlighet att göra dessa tillgängliga för privat-personer. Av 3 § i lagen om sprängämnesprekursorer stadgas att privatpersoner måste ha tillstånd för att förvärva, införa, inneha och använda produkter som innehåller:

- Mer än 12 viktprocent väteperoxid
- Mer än 30 viktprocent nitrometan
- Mer än 3 viktprocent salpetersyra

En ansökan om sådant tillstånd görs enligt 3 § förordningen om sprängämnesprekursorer hos Myndigheten för samhällskydd och beredskap (MSB). I MSB:s prövning ingår, förutom en bedömning av behovet av att använda produkten för angivet ändamål, även att inhämta yttrande från polisen samt att ge Säkerhetspolisen möjlig-het att lämna synpunkter, se 6 § förordningen om sprängämnespre-kursorer.

Av artiklarna 4.7 och 5 i EU-förordningen framgår att den som säljer aktuella produkter har ett ansvar att kontrollera att den enskilde köparen har

tillstånd och även att rapportera misstänkta transaktioner. Vidare ska försäljaren se till att de produkter som omfattas av krav på tillstånd eller övriga restriktioner ska vara märkta med avseende på detta.

Enligt 6 § lagen om sprängämnesprekursorer ska kommunen utöva tillsyn över de ovan angivna artiklarna i EU-förordningen. De verksamhetstyper som kan bli föremål för tillsyn/kontroll är t.ex. färg- och järnhandlare, byggvaruhus, hobbybutiker och eventuellt apotek i den utsträckning dessa säljer aktuella substanser till enskilda.

Av 11 § lagen om sprängämnesprekursorer framgår att avgift får tas ut för tillståndsprovning och tillsyn.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 15 december 2015 följande.

att föreslå kommunfullmäktige att besluta i enlighet med miljöförvaltningens förslag avseende tillsynsansvar över lagen (2014:799) om sprängämnesprekursorer, förslag till ändring i reglemente för miljö- och hälsoskyddsnämnden samt fastställa taxa för tillsynen i enlighet med vad som framgår i förvaltningens tjänsteutlåtande med bilagor.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 29 november 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Bestämmelsen i 6 § lagen om sprängämnesprekursorer lyder:

En kommun ska ansvara för tillsynen över att bestämmelserna i artiklarna 4.7 och 5 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 98/2013 följs inom kommunen.

Varje enskild kommun måste således fatta beslut om vilken del av den kommunala organisationen som ska ha detta ansvar. Förutom miljö- och hälsoskyddsnämnden, som ansvarar för tillsyn över t.ex. märkning av kemiska produkter, skulle ansvaret, med hänvisning till kopplingen till brandfarliga och explosiva varor, kunna läggas på brandförsvaret enligt förvaltningens mening.

I förarbetena (prop. 2013/14:144 s. 86) anges att kontrollen lämpligen ska ske tillsammans med tillsynen över kemikalielagstiftningen. Ett skäl för detta är att kommunerna redan i dag bedriver tillsyn enligt bl.a. CLP-förordningen ([Europaparlamentets och rådets förordning \(EG\) nr 1272/2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar](#)). Vidare anger propositionen, när det gäller finansiering/avgiftsuttag för tillsynen, att principen är att den som orsakar en kostnad också ska betala för den.

Enligt miljöförvaltningens uppfattning finns det stora likheter mellan den nu aktuella tillsynen och annan tillsyn över kemiska produkter som förvaltningen redan utför. Förutom kontroll av märkning så sker tillsyn över överlåtelse av särskilt farliga kemiska produkter. Begränsningar för privatpersoners hantering av särskilt farliga kemiska produkter, liksom krav på butiker, uppvisar stora likheter med bestämmelserna för sprängämnesprekursorer.

Miljöförvaltningen föreslår, mot denna bakgrund, att tillsynen enligt 6 § lagen om sprängämnesprekursorer läggs på miljö- och hälso-skyddsnämnden. En följd av ett sådant tillkommande ansvar blir att nämndens reglemente måste ändras/kompletteras. Förslag på ändring lämnas i bilaga 1.

Miljöförvaltningen föreslår även att tillsynen finansieras genom tillsynsavgifter. Eftersom regelverket är fristående från miljöbalken måste en särskild taxa för detta antas. I bilaga 2 redovisas förvaltningens förslag till taxa. Det framgår av Sveriges kommuner och landstings (SKL:s) cirkulär 15:13 från 2015-04-20 att det är viktigt att utformningen av taxorna i kommunerna anpassas efter förutsättningarna i respektive kommun. Den av förvaltningen föreslagna taxan i bilaga 2 har samma principiella utformning som nämndens taxa för tillsynsverksamhet enligt strålskyddslagen. Förvaltningen anser således att förslaget till taxa stämmer väl överens med såväl övriga taxor inom miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsynsområden som med det förslag till utformning som SKL lämnar i sitt cirkulär.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 11 april 2016 har i huvudsak följande lydelse

Tillsynsansvar

Miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslår att den ska vara den nämnd som ansvarar för tillsynen över lagen om sprängämnesprekursorer, vilket motiveras av att det finns stora likheter med annan tillsyn över kemiska produkter som miljö- och hälsoskyddsnämnden redan ansvarar för. I båda fallen gäller att tillsynen avser såväl kontroll av märkning som överlåtelse av särskilt farliga produkter. Tillsynsinsatserna kan i vissa fall samordnas, då de berörda aktörerna ofta är desamma. Förslaget har också stöd i förarbetena till lagstiftningen. Stadsledningskontoret har ingen avvikande uppfattning.

Ändring av reglementet

Miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslår att nämndens reglemente ändras till följd av

förslaget att nämnden ska ansvara för tillsynen över lagen om sprängämnesprekursorer. Förändringen utgörs av att en fjärde punkt läggs till de tre nuvarande under 2 §, som behandlar inom vilka områden som nämnden utför uppgifter med stöd av olika författningar. Denna fjärde punkt preciserar att nämnden ”fullgör stadens uppgifter enligt lagen (2014:799) om sprängämnesprekursorer.”

Stadsledningskontoret har ingen avvikande uppfattning. Förslag till nytt reglemente bifogas i bilaga 1.

Taxa för tillsyn

Med stöd av 11 § lagen om sprängämnesprekursorer, som anger att tillsynen får vara avgiftsfinansierad, föreslår miljö- och hälsoskyddsnämnden en taxa som har samma principiella utformning som nämndens taxa för tillsynsverksamhet enligt strålskyddslagen.

Stadsledningskontoret konstaterar att förslaget till taxa stämmer väl överens med såväl övriga taxor inom miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsynsområden som med det förslag till utformning som SKL (Sveriges Kommuner och Landsting) lämnar i ett cirkulär som behandlar frågan.

Ekonomiska konsekvenser

Stadsledningskontoret förutsätter att tillsynsverksamheten enligt lagen om sprängämnesprekursorer kan påbörjas omgående och utan tillförande av ytterligare anslagsmedel till nämnden, då verksamheten är tänkt att finansieras med en taxa som bygger på principen om full kostnadstäckning.

Stadsledningskontorets förslag

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att besluta dels att miljö- och hälsoskyddsnämnden ska utgöra den nämnd som ansvarar för tillsyn över lagen (2014:799) om sprängämnesprekursorer, dels att ett nytt reglemente för miljö- och hälsoskyddsnämndens godkänns enligt bilaga 1, dels att taxa för tillsynsverksamheten enligt lagen (2014:799) om sprängämnesprekursorer, enligt bilaga 2, godkänns att gälla från och med det första månadskiftet efter kommunfullmäktiges beslut